

บทที่ 3

ทฤษฎีการเมืองสมัยโบราณ 2 Ancient Politics II

ผู้สอน ดร.สันหนัฐ จักรภัทรวงศ์

อริสโตเติล

- ประวัตติ
- เกิดเมื่อปี 384 ก่อนคริสตกาลที่เมืองสตาگیرัส
- เป็นศิษย์ของเพลโต
- ได้ทำงานเป็นที่ปรึกษาอย่างไม่เป็นทางการของเซอร์เมียสผู้ครองนครอาตาร์เนอูส
- เป็นครูของพระเจ้าอเล็กซานเดอร์

ธรรมชาติของคนและรัฐ

- มนุษย์เป็นสัตว์การเมือง
- รัฐเกิดขึ้นจากความพยายามของคนที่จะแสวงหาสิ่งสนองความปรารถนาของเขา
- มองเห็นความแตกต่างของคนในด้านสติปัญญาและร่างกาย ความแตกต่างนี้นำไปสู่ความแตกต่างทางด้านฐานะทางสังคม
- พลเมืองตามธรรมชาติของอริสโตเติลคือบุคคลผู้ทรงสิทธิแห่งการมีส่วนร่วมในการปกครองของรัฐที่เขาอาศัยอยู่
- กฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นเป็นสถาบันที่จะขาดเสียไม่ได้ในการรวมกันอยู่เป็นรัฐ
- ผู้ที่เป็นคนดี ไม่จำเป็นต้องเป็นพลเมืองดีด้วย

ความยุติธรรม

- สิ่งทีประเสริฐในบรรยากาศการเมืองคือความยุติธรรม
- ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลที่มีความเท่าเทียมกัน ได้รับสิ่งที่กำหนดให้แบบเดียวกัน
- ความยุติธรรมสามารถอธิบายได้ 2 นัยคือ
 - ความยุติธรรมในการแบ่งสรรปันส่วน
 - ความยุติธรรมเกิดจากความเสมอภาคทางกฎหมาย

รัฐในอุดมคติ

- รัฐที่เลอเลิศในความคิดของเขาต้องเป็นรัฐที่สร้างและส่งเสริมชีวิตที่ดีให้กับพลเมือง รูปของการปกครองที่ดีคือ รูปแบบการปกครองที่ทำให้ทุกๆ คนในรัฐไม่ว่ายากดีมีจนมีความสุข
- รัฐสมบูรณ์แบบที่จะสร้างชีวิตที่มีความสุขต้องเป็นรัฐที่มีอาณาบริเวณไม่กว้างใหญ่และเล็กจนเกินไป
- นครควรตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นหุบเขาและมีทางติดต่อกับทะเล
- แบ่งบริการต่างๆ ภายในสังคมอุดมคติออกเป็น 6 ประเภท คือการกสิกรรม การช่าง การป้องกัน การที่ดิน การศาสนา และการบริการสาธารณะ
 - การแบ่งสรรที่ดีที่สุด คือ กำหนดหน้าที่ป้องกันประเทศไว้กับพลเมืองหนุ่ม
 - การปกครองไว้กับพลเมืองวัยกลางคน
 - การศาสนาไว้กับพลเมืองที่สูงอายุ

- พลเมืองเท่านั้นที่จะสามารถถือครองแผ่นดินได้ พลเมืองควรมีที่ดิน 2 แปลง
- ที่ดินในรัฐต้องแบ่งสันปันส่วนกันในหมู่พลเมืองของรัฐ แต่มีส่วนหนึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐ
- การปกครองแบบราชาธิปไตยและอภิชนาธิปไตยเท่านั้นที่จะสามารถสร้างรูปแบบของรัฐในอุดมคตินี้ขึ้นมาได้

ยุคตรัฐ

- รัฐที่ดีที่สุดต้องเป็นรัฐที่มีชนชั้นกลางจำนวนมากๆ และมีรัฐธรรมนูญที่กำหนดรูปการปกครองบนรากฐานของหลักการผสมระหว่างคณาธิปไตย กับประชาธิปไตย ซึ่งเรียกว่า มัชฌิมวิถิอธิปไตย
- “เขาเขียนไว้ใน **Politics** ว่า รูปแบบสมาคมการเมืองที่เลอเลิศที่สุดคือ รูปแบบที่อำนาจถูกวางไว้ในชนชั้นกลางและประการที่สอง คือ รัฐบาลที่ดีสามารถที่จะหาได้จากรัฐที่มีชนชั้นกลางเป็นจำนวนมากหากเป็นไปได้ ให้มากเพียงพอที่จะมีพลังเหนือกว่าชนชั้นอื่น”
- ผู้ปกครองต้องมาจากการเลือกตั้ง
- ผู้ปกครองที่ดีจะต้องมีความสามารถและยึดกฎหมายเป็นหลักปฏิบัติ

รูปแบบการปกครอง

- รัฐที่เลวคือรัฐที่มีรูปแบบการปกครองที่อำนาจผลประโยชน์แก่ผู้ปกครองเท่านั้น
- แบ่งรูปแบบการปกครองเป็น 6 ระบบ

จำนวน	เพื่อประชาชน	เพื่อผู้ปกครอง
คนเดียว	ราชาธิปไตย (Monarchy)	ทูลนาธิปไตย (Tyranny)
คณะ	อภิชนาธิปไตย (Aristocracy)	คณาธิปไตย (Oligarchy)
ประชาชน	มัชฌิมวิถีธิปไตย (Polity)	ประชาธิปไตย (Democracy)

ความคิดทางการเมืองสมัยกรีกตอนปลายและโรมัน

- 16 ปีก่อนสิ้นยุคของอริสโตเติล นครรัฐกรีกก็ถึงกาลอวสานโดยแสนยานุภาพของพระเจ้าอเล็กซานเดอร์แห่งมาซิโดเนีย
- ภายหลังตกอยู่ภายใต้อำนาจของอาณาจักรโรมัน
- ประชญาในขณะนั้นของกรีกหันไปเกี่ยวข้องกับวิธีการที่จะทำให้บุคคลสามารถประกันความสุขของเขามากกว่าเรื่องสาธารณะ
- รัฐกลายเป็นสิ่งไม่จำเป็นในการที่จะมีชีวิตที่ดี
- ลัทธิสากลนิยม และปัจเจกชนนิยมเข้ามาแทนที่

ลัทธิอิพิคิวเรียน

- มีต้นกำเนิดมาจากแนวคิดของอีพิคิวรุส 342-270 ก่อนคริสตกาล
- เคยศึกษาที่สำนักอะคาเดมีของเพลโตเป็นเวลา 1 ปี
- ยึดถือคติชีวิตว่า จงมีชีวิตอยู่อย่างไม่ก้าวร้าวใคร
- ก่อตั้งสำนัก อีพิคิวเรียน
- หลักการสำคัญ เชื่อว่าจักรวาลเป็นสิ่งยุ่งเหยิง และไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์
บรรดาพระเจ้าทั้งหลายแม้จะมีอยู่จริง แต่ก็ไม่ยุ่งเกี่ยวกับมนุษย์
- มนุษย์ไม่ควรเกรงกลัวพระเจ้า
- เป็นพวกสภาราณานิยม

- ลัทธิอีพิวเลียน มีทฤษฎนะว่า ชีวิตที่ประเสริฐ คือ ชีวิตที่อยู่อย่างง่าย ๆ สงบ
- แต่โดยธรรมชาติของมนุษย์แล้วทุกคนเห็นแก่ตัว สิ่งนี้เองนำไปสู่การขัดแย้งในการอยู่ร่วมกัน
- เชื่อว่า คนทุกคนถือความยุติธรรมชนิดเดียวกัน กฎหมายรัฐเปรียบเสมือนสัญญาที่ให้ประโยชน์ในความสัมพันธ์ระหว่างกันของมนุษย์

- รูปแบบการปกครอง เห็นว่ารูปแบบการปกครองใดก็ได้ที่จะสามารถรักษาสันติภาพและส่งเสริมให้คนพบกับความสำราญ แต่ต้องมีแนวโน้มเลื่อมใสในระบบการปกครองแบบอำนาจนิยม
- ลัทธินี้ยอมถอยหลังเมื่อเผชิญกับปัญหา

ลัทธิชินนิกส์

- เกิดขึ้นเพราะถูกแรงกดดันและจำกัดสิทธิหลายอย่างของพวกทาส
- เป็นกลุ่มแรกของประชาชนชั้นกรรมาชีพ
- ผู้ก่อตั้ง คือ แอนทิสตินีส 444-365 ก่อนคริสตกาล
- หลักการสำคัญของแนวคิดมุ่งเน้นต่อต้านนครรัฐ และสถาบันต่างๆ
- เชื่อว่า ความเป็นอยู่อย่างง่ายๆ เท่านั้นที่เป็นกุญแจทองที่แท้จริงสามารถนำคนไปสู่ชีวิตที่ดี
- คนเราทุกคนมีความเท่าเทียมกัน
- คนที่มีคุณสมบัติสมบูรณ์ตัวเองจำเป็นในการที่จะบรรลุถึงชีวิตที่ดี

- ความสัมพันธ์ทางสถาบันทางสังคมควรถูกกำจัดออกเสีย
- รัฐที่แท้จริงมีอยู่รัฐเดียว คือ รัฐแห่งพิภพ
- ต้องการให้คนกลับไปอยู่ในยุคดึกดำบรรพ์

กฎหมายโรมัน

- กฎหมายในระยะแรกวางรากฐานบนจารีตประเพณี
- ในระยะต่อมาบทบัญญัติต่างๆ ได้เกิดขึ้นจากบรรดาผู้พิพากษา และจักรพรรดิจัสติเนียน ได้ทรงสร้างกฎหมายจัสติเนียน แบบออก 3 ชนิด
 - กฎหมายภายใน
 - กฎหมายทั่วไป
 - กฎหมายธรรมชาติ

โพลีเบียส

- เป็นบุตรของรัฐบุรุษคนสำคัญแห่งเมืองอาร์คาเดีย
- โพลีเบียสพยายามค้นหาสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้โรมรุ่งเรืองเป็นมหาอาณาจักรที่ยิ่งใหญ่ คำตอบที่ได้ คือ ความมีรัฐธรรมนูญเป็นเลิศ
- เห็นว่ารูปแบบการปกครองแต่ละแบบ ได้สร้างสิ่งชั่วร้ายขึ้นมาทำลายตัวของมันเอง โดยธรรมชาติ
- จึงสรุปรูปแบบการปกครองมีการหมุนเวียนเป็นวัฏจักร
- สิ่งที่จะประกันเสถียรภาพ คือ การรวมเอาองค์ประกอบที่ดีของการปกครองแต่ละแบบมาใช้

ลัทธิสโตยอิกส์

ประวัติทั่วไป

- ซีโน ได้ก่อตั้งสำนักขึ้นเมื่อ 370 ก่อนคริสกาลและเจริญสืบเนื่องถึง ศตวรรษที่ 2 หลังคริสกาล
- นักคิดที่ได้รับการยอมรับ ได้แก่ ซีซีโร , ซีนีคา , มาร์คัส , เออเรลิอุส
- หลักการความคิดทั่วไปของสำนักสโตยอิกส์
 - ลัทธิสโตยอิกส์เชื่อถือในธรรมชาติ กฎหมายธรรมชาติเป็น กฎสากล
 - จุดมุ่งหมายของชีวิตคนตามทฤษฎีของกลุ่มสโตยอิกส์ คือ การดำเนินชีวิตสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ธรรมชาติ

- คุณธรรมขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถหาได้จากเหตุผล เมื่อมีเหตุผลจะสามารถเข้าใจกฎหมายธรรมชาติ
- เชื่อในความเสมอภาคของมนุษย์
- สนับสนุนให้คนมีส่วนร่วมในการปกครองและการบริหารสาธารณะตามความสามารถของตน

ซีซีโร

- ประวัติ
- เกิด 106-43 ก่อนคริสตกาล เป็นนักนิติศาสตร์และรัฐบุรุษที่มีชื่อเสียงแห่งกรุงโรม
- หลักการของซีซีโร เน้นกฎหมาย ธรรมชาติ อำนาจกรพิภพ และความเสมอภาคของบุคคล
- มีความเลื่อมใสและยกย่องความเฉลียวฉลาดของรูปแบบการปกครอง แบบผสมของอาณาจักรโรมัน
- ความสำคัญของความคิดทางการเมือง ได้แก่ ความคิดเกี่ยวกับกฎหมาย ธรรมชาติ เชื่อว่าเกิดขึ้นโดยพระเจ้า และเห็นว่ากฎหมายนี้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในทุกสถานการณ์และทุกที่

- ซิซีโรเชื่อว่า ความยุติธรรมกำเนิดจากและค้นพบได้ในกฎหมาย
ธรรมชาติ
- เชื่อว่าคนเราทุกคนเท่ากัน แต่เป็นความทัดเทียมกันในความสามารถที่จะ
เป็นเจ้าของสิ่งจเหตุผล กล่าวคือ ความเท่ากันทางด้านจิตใจและศีลธรรม
- ศรัทธาว่า รูปแบบการปกครองที่ดีที่สุด คือ รูปแบบการปกครองแบบ
ผสมของระบบราชาธิปไตย อภิชนาธิปไตย และประชาธิปไตย

จีนิกา

- เกิด 3 ก่อนคริสตกาล — ค.ศ.65 เป็นเมธีสตอยอิกส์ที่มีชื่อเสียงมากในสมัยอาณาจักรโรมันระยะแรก
- จีนิกา เชื่อถือในความเสมอภาคของมนุษย์ ธรรมชาติได้สร้างมนุษย์ให้ทัดเทียมกันในด้านความสามารถที่จะเข้าถึงคุณธรรม
- ความแตกต่างกันของฐานะนะของคนเกิดจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่คนสร้างขึ้น
- ชีวิตที่ผาสุกเกิดขึ้นเมื่อมีความสมบูรณ์ในการเลี้ยงตัวเอง และความเจียมสงบที่มั่นคง และมันจะอยู่กับสิ่งเดียวกันนั่นคือ เหตุผลหรือความเป็นจริง

- ซินิคาไม่ได้กล่าวถึงรูปแบบการปกครองใดที่ดีหรือเหมาะสม
- มีความเชื่อถือในสังคมโลกถือว่า คนทุกคนเป็นสมาชิกของรัฐเดียวกัน คือ รัฐพิภพ เห็นว่า คนมีพันธะทางจิตใจ แต่เป็นพันธะที่มีต่อสังคมแห่งมนุษยชาติซึ่งยิ่งใหญ่กว่า

มาร์คัส เออเรลิอุส

- เกิดประมาณ ค.ศ.212-180 เป็นจักรพรรดิแห่งอาณาจักร โรมัน ในระหว่างปี ค.ศ.161-180
- วรรณกรรมชิ้นสำคัญคือ **Meditation**
- เขายอมรับหลักปรัชญาของสตอยอิกส์ในเรื่องอาณาจักรพิภพ กฎหมายธรรมชาติ และความเสมอภาคระหว่างมนุษย์
- มีความเชื่อว่าคนสามารถที่จะขจัดทุกข์และความยุ่งยากทั้งหลาย ถ้าหากเขาผลักไสตัวเองให้ใช้ชีวิตตามลิขิตของจิตของเขาเอง จุดหมายปลายทางของชีวิตที่ดีคือความเงียบสงบ

- คนเราสามารถที่จะมีชีวิตที่มีความสุข หากว่าเขาสามารถดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูก คิดและประพฤติในสิ่งที่ชอบ
- เชื่อว่า มีจักรวาลอยู่เพียงหนึ่งเดียว